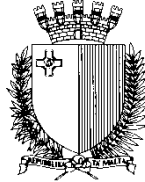

- Diżabilita' Permanenti Riżultat ta' Nuqqas Waqt Intervent Kirurġiku -
- Danni: Art. 1045 Kap.16 -
- Legittimu Kontradittur: Att Dwar is-Sahha : Kap. 528 -
- Culpa in Eligendo: Art.1037 Kap.16 -

**QORTI ĊIVILI
PRIM'AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
ROBERT G. MANGION**

ILLUM IL-ĦAMIS, 28 TA' FRAR 2019

Kawża Nru: 7

Rik. Ġur. Nru. 1294/2003 RGM

Lawrence u Grace konjuġi Mercieca

vs

**Direttur Ġenerali tad-Dipartiment tas-Sahha u b'digriet tas-6 ta' Marzu 2017 irid
jinqara Direttur Ġenerali tad-Dipartiment ghas-Servizzi tas-Sahha**

Tabib Ewlieni tal-Gvern u b'digriet tas-6 ta' Marzu 2017 irid jinqara Uffiċċjal

Mediku Ewlieni tal-Gvern

Professor Antoine Zrinzo

**Dr. Renzo Porsella Flores u Prokuratur Legali Hilda Ellul Mercer li b'digriet tat-
18 ta' Lulju 2008 ġew nominati kuraturi deputati sabiex jirrapreżentaw lill-**

assenti Dr. James Galea u Dr. Wegorowski Krzysztof

Miriam Naeme

Mario Tabone

Michelle Zammit

Il-Qorti:

Rat ir-rikors mahluf tar-rikorrenti, li permezz tiegħu ppermettew u talbu s-segwenti:

Peress illi fit-3 ta' Lulju 2001 sar intervent kirurgiku fuq il-persuna ta' Lawrence Mercieca min naha tat-team mediku taht id-direzzjoni tal-Professor Antoine Zrinzo u bl-assistenza tan-nurses u t-tobba l-ohra konvenuti kompriz il-konvenut Dr Krzysztof li kien l-anestezista.

Peress illi b'rizultat ta' dan l-intervjent kirurgiku flok ma fiq, l-istess Lawrence Mercieca soffra dizabilita` fizika ta' natura permanenti billi spicca prattikament paralizzat minn għonqu 'l isfel liema incident sehh billi l-konvenuti jew min minnhom naqsu milli jagħtu avviz xieraq lill-atturi dwar il-periklu li ser jigu espost għalih Lawrence Mercieca u/jew waqt l-istess intervent saru atti jew kien hemm nuqqasijiet li taw sehh għal tali incident li bih soffra d-dizabilita l-istess Lawrence Mercieca u inoltre l-konvenuti jew min minnhom naqsu milli jieħdu ossia jagħtu l-kura kompleta u estensiva li kellu bzonn l-istess pazjent biex ifiq u/jew almenu jimmeljora l-posizzjoni tiegħu wara l-istess intervent u għalhekk huma jew min minnhom huma responsabbli għad-danni subiti.

Peress illi meta l-atturi talbu sabiex jingħataw dokumentazzjoni shiha u dettaljata koncernanti l-file personali tal-attur, sabu resistenza shiha u dan certament hassibhom iktar dwar l-komportament tal-konvenuti jew min minnhom. Bis-sahha tal-intervent tal-Ombudsman ingħata informazzjoni parzjali izda l-file xorta ma kienx available għall-ispezzjoni mill-atturi jew il-persuni minnhom nominati.

Peress illi l-konvenuti interpellati permezz ta' ittra ufficjali tal-11 ta' Gunju 2003 sabiex sabiex jersqu ghal-likwidazzjoni u hlas ta' danni subiti baqghu inadempjenti.

Ghaldaqstant jghidu l-konvenuti jew min minnhom ghaliex din il-Qorti m'ghandhomx:

1. Tiddikjarahom responsabbli ghad-danni sofferti mill-atturi kif ukoll ghall-konsegwenti dizabilita` fizika sofferta mill-attur b'rizultat tal-agir premess; u
2. Tillikwida d-danni sofferti u dan jekk hemm bzonn b'opra ta' periti nominandi; u
3. Tikkundanna lill-konvenuti sabiex ihallsu d-danni hekk likwidati.

Bl-ispejjez, komprizi dawk ta' ittra ufficjali fuq imsemmija kontra l-konvenuti li minn issa huma ngunti ghas-subizzjoni.

Rat ir-risposta maħlufa tal-konvenuti li permezz tagħha eċċepixxew:

Preliminarjament ir-rapprezentanza guridika tad-Dipartiment tas-Sahha hija fdata f'idejn it-Tabib Principali tal-Gvern u dan ai termini tal-Artikolu 181 B tal-Kap 12.

Illi subordinament u minghajr pregudizzju ghal premess Grace Mercieca ma ghandhiex locus standi f'dawn il-proceduri stante illi l-kura nghatat lil zewgha u mhux lilha u ghalhekk ir-relazzjoni professjonali li dwarha hemm l-ilment kienet tezisti biss bejn il-konvenuti u Lawrence Mercieca.

Illi subordinament u minghajr pregudizzju ghal premess il-kura kollha li nghata l-attur kienet skont l-arti u s-sengha u ghalhekk hadd mill-konvenuti ma jirrispondi ghad-danni pretizi stante li dawn ma grawx tort tagħhom.

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat il-provi kollha li tressqu fil-kors tal-kawża;

Rat illi fl-udjenza tat-18 ta' Mejju 2006 din il-Qorti diversament preseduta ħatret lill-Avukat Dr Marco A. Ciliberti bħala Perit Legali;

Rat ix-xhieda kollha li ġew prodotti quddiem il-Qorti u quddiem il-Perit Legali nominat mill-istess Qorti u dokumenti preżentati minnhom;

Rat illi fl-udjenza tat-30 ta' Marzu 2006 din il-Qorti diversament preseduta ħatret lil Professur Carmel Mallia bħala Perit Mediku;

Rat ir-rapport mediku ta' Profs. Carmel Mallia¹;

Rat illi fl-udjenza tat-28 t'April 2009 din il-Qorti diversament preseduta ħatret lil anestetista Dr. Simon Paris bħala Perit Mediku;

Rat illi b'digriet tas-17 ta' Ġunju 2009 din il-Qorti diversament preseduta nominat lil Mr. John P. Wedley bħala konsulent u espert neurokirurgu;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tar-rikorrenti ppreżentata fl-4 ta' Marzu 2009²;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-konvenuti ppreżentata fl-1 t'April 2009³;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-Kuraturi Deputati ppreżentata fis-17 t'April 2009⁴;

Rat ir-rapporti mediċi ta' Dr. Simon Paris⁵ u ta' Mr. John P. Wadley⁶;

¹ Paġna 130 et seq tal-proċess.

² Paġna 203 et seq tal-proċess.

³ Paġna 217 et seq tal-proċess.

⁴ Paġna 233 tal-proċess.

⁵ Paġna 545 et seq tal-proċess.

⁶ Paġna 558 et seq u 624 et seq tal-proċess.

Rat ir-relazzjoni tal-Perit Legali⁷;

Rat il-verbal tal-25 t'Ottubru 2018 fejn il-kawza thalliet għal-lum għas-sentenza.

Rat l-atti kollha.

Ikkunsidrat

Illi mill-provi jirriżulta li f'Marzu 2001, ir-rikorrent Lawrence Mercieca beda jhoss uġiġh f'għonqu u f'riġlejh il-leminjia u nemnim fl-ewwel tlett is-swaba tal-id il-leminjia. Mal-mogħdija taż-żmien in-nemnim beda jhossu f'partijiet oħra tal-gisem. Kien għalhekk li r-rikorrenti marru għand it-tabib tal-familja tagħhom. Minn x-Ray li għamel dan it-tabib irriżulta li kien hemm nerv magħfus f'wiehed mir-rukelli tas-sinsla tad-dahar, kien għalhekk li ppreskrivilu kullar u pilloli għall-infjamazzjoni.

Illi fil-11 ta' Mejju 2001, Lawrence Mercieca mar għand Dr. Anthony Zrinzo u wara li saret il-viżta, l-istess tabib issuġerixxa li ssir *electrophysiological study* li sar għand Dr. Nortber Vella. Mir-riżultat ta' dan l-istudju Dr. Anthony Zrinzo setgħa jiżgura li s-Sur Mercieca kien qiegħed ibgħati minn 'compression of the cervical spinal cord'⁸ u għalhekk ħaseb li jkun aħjar jekk isir MRI bl-intiża li ssir operazzjoni.

Illi mill-MRI ħarġu diversi riżultati u indikaw eżatt x'kien qiegħed jikkawża l-uġiġh u nemnim. L-unika mod kif setgħa jitnaqqas l-uġiġh kien billi ssir operazzjoni sabiex tghin tneħhi l-pressjoni minn fuq is-sinsla. Għalkemm ir-rikorrent Lawrence Mercieca kien beżgħan minn dan l-intervent, l-istess iżda ħass li jkun aktar għaqli li ssir l-operazzjoni meta qies li l-uġiġh u n-nemnim kien qiegħed dejjem jiżdid u l-qadgħa tiegħu bdiet dejjem tmur lura.

⁷ Pagna 472 et seq tal-proċess.

⁸ Affidavit ta' Dr. Anthony Zrinzo, pagna 147 tal-proċess.

Illi fit-30 ta' Ġunju 2001 Lawrence Mercieca kien ammess l-isptar St. Luke's sabiex ikun taht sorveljanza qabel issir l-operazzjoni. Sa dan it-tant, it-tobba kienu nnutaw li l-pressjoni kienet kemmxejn għolja u għalhekk hasew il-ħtieġa li qabel issir l-operazzjoni din għandha tiġi regolati bil-pirmlu. Ir-rikorrent qatt ma lmenta li kien ibgħati minn pressjoni għolja. Huwa ssuġġerit minn Dr. Simon Paris li din il-pressjoni hija dik magħrufa bħala 'white coat' u cioè l-biżżeġġa tal-Isptar⁹. Qabel ma' sar l-intervent il-pressjoni kienet tajba u għalhekk ma kienx hemm raġuni għalfejn l-operazzjoni tiġi kancellata jew posposta.

Illi kien fit-3 ta' Lulju 2001 kmieni wara nofsinhar li ddaħħal fit-teatru sabiex isir l-intervent kirurgiku. Qabel ma bdiet l-operazzjoni, is-Sur Mercieca beda jingħata l-lopju u kien hawnek li l-pressjoni tbaxxiet f'it, din kompliet tibaxxa hekk kif dawruh wiċċu 'l isfel sabiex ikunu jistgħu jibdew l-operazzjoni. Bl-għajjnuna ta' fluwidi oħra, il-pressjoni giet stabbilizzata u għalhekk l-operazzjoni setgħet tibda. Ġara iżda li matul il-proċedura l-pressjoni reġgħet nizlet u din giet gradwalment stabilizzata bl-għajjnuna ta' fluwidi (inkluz demm). Dr. Simon Paris jissuġġerixxi li l-pressjoni nizlet minhabba telf ta' demm li huwa jikkalkula li kien minn ta' lanqas litru.¹⁰

Illi għal habta tal-erbgeħa u nofs ta' wara nofsinhar, Lawrence Mercieca irkupra mil-lopju u għalhekk it-tniżżel fir-*Recovery Room*. Kien dan il-ħin li r-rikorrent innotta li ma setgħax jiċċaqtaq. Minn eżamijiet li saru rrizulta li setgħa kien hemm xokk fl-ispina u cioè fejn ikun hemm kompressjoni fuq l-ispina hemm possibbiltà li jkun hemm nuqqas ta' ċirkolazzjoni tad-demm li jikkawża strowk fis-sinistra.

Illi r-rikorrent inagħta fizjoterapija u terapija okkupazzjonali kemm l-Isptar San Luqa kif ukoll l-Isptar Boffa fit-Taqsima ta' Rijabilitazzjoni Neurologika. Għalkemm is-Sur Mercieca għamel titjeb fil-moviment tiegħu huwa xorta jiddependi mill-għajjnuna ta' terzi kif ukoll ta' *aides*.

⁹ Pagna 552 tal-proċess.

¹⁰ Rapport mediku ta' Dr. Simon Paris pagna 548 tal-proċess.

Illi r-rikorrenti huma tal-fehma li dan l-akkudat huwa responsabbli minnu l-konvenuti u dan għaliex naqsu milli jagħtu avviż xieraq tal-periklu li l-intervent kirurgiku ser ikollu kif ukoll li kien hemm nuqqasijiet waqt l-intervent mill-konvenuti jew min minnhom.

Illi min-naħa l-oħra l-konvenuti għalkemm mhux qed jikkontestaw li l-operazzjoni saret, l-istess iżda jeċċepixxu li l-parależi tar-rikorrent ma gietx ikkawżata minn negligenza jew omissjoni min-naħa tagħhom u għalhekk m'għandhomx jinstabu responsabbli għal dan l-incident.

Ikkunsidrat

Min mill-konvenuti huwa legittimu kontradittur?

Uffiċċjal Mediku Ewlieni tal-Gvern u / jew Direttur Ġenerali tad-Dipartiment għas-Servizzi tas-Saħħa

Illi r-rikorrenti nidew din l-azzjoni kontra rappreżenanti governattivi, kif ukoll tobba u infermiera li kienu fis-sala tal-operazzjoni. Min-naħa tagħhom il-konvenuti jeċċepixxu biss li r-rappreżentanza ġuridika tad-Dipartiment tas-Saħħa hija fdata f'idejn dak iż-żmien Tabib Prinċipali tal-Gvern ai termini tal-Artikolu 181B tal-Kapitolu 12.

Illi fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħhom il-konvenuti jkomplu jispjegaw li għaladarba l-proċess li qiegħed jiġi kkontestat hija l-proċedura medika, dan ifisser għalhekk li t-Tabib Prinċipali tal-Gvern m'huwiex legittimu kontradittur għaliex huwa ma jipparteċipax f'operazzjonijiet iżda l-irwol tiegħu huwa wieħed amministrattiv. Jissottomettu wkoll illi lanqas hemm aċċenn għar-responsabbiltà tat-Tabib Prinċipali tal-Gvern.

CULPA IN ELIGENDO - ART. 1037 - KAP. 12

Il-Qorti hi tal-fehma illi għalkemm fiż-żmien li seħhew l-avvenimenti mertu tal-kawża odjerna il-konvenuti dak iż-żmien d-Direttur Ġenerali tad-Dipartiment għas-Servizzi tas-Saħħa u l-Uffiċċjal Mediku Ewlieni tal-Gvern ma kellhomx involviment dirett fid-dijanjozi u / jew fil-faži tal-kura tar-rikorrent Lawrence Mercieca, pero' b'daqshekk ma humiex neċessarjament meħlusin minn kwalunkwe responsabbilita'. Kif indika tajjeb il-Perit Legali fir-rapport tiegħu, ir-responsabbilità tagħhom tista' tinkwadra biss fit-termini tal-**Artikolu 1037 tal-Kapitolu 16** li jipprovdi illi: *'Kull min għal xi xogħol jew servizz ieħor iqabbad persuna mhux ta' ħila, jew illi hu ma jkollux raġun jahseb li hija ta' ħila, hu obligat għall-ħsara illi dik il-persuna, minħabba n-nuqqas ta' ħila tagħha, tikkaguna lil haddieħor fl-esekuzzjoni tax-xogħol jew servizz hawn fuq imsemmi.'*

Illi kienu diversi l-okkazzjonijiet li l-Qrati Maltin kkunsidraw dan l-artikolu¹¹, fosthom wieħed isib il-kawża fl-ismijiet **Nicholas sive Lino Debono vs. Kummissarju tal-Pulizija et**¹² fejn f'din is-sentenza ġew elenakti r-rekwiziti li għandhom jiġu ppruvati sabiex persuna tinzamm responsabbli għal eġm il-kolpuż ta' haddieħor:

“Biex jiġi invokat dan l-artikolu ta' dak li l-Ingliżi jsejhu *vicarious liability* il-ligi trid li jkun hemm:

- (1) relazzjoni ta' *employer/employee*;
- (2) *culpa in eligendo*;
- (3) l-att ta' l-impjegat li jikkawza danni lil terzi; u
- (4) id-danni jkun rizultat ta' l-inkompetenza ta' l-impjegat.

Għal fini ta' l-interpretazzjoni ta' dana l-artikolu hu bizzejjed li jiġi ppruvat li l-impjegat kien inkompetenti jew li l-*employer* ma kellux raġun jahseb li l-impjegat hu ta' ħila. Wahda mil-ipotesijiet hija bizzejjed (Ara sentenza **Grech vs Kummissarju tal-Pulizija - App - 01/03/1988**).”

¹¹ Ara wkoll **Andrew Brincat et vs. Tabib Ewlieni tal-Gvern et** (Ċit Nru 225/89 JZM) deċiża mill-Prim'Awla fit-12 t'April 2016; **Tabib Joseph R. Grech vs. Kummissarju tal-Pulizija** deċiża mill-Qorti tal-Appell fl-1 ta' Marzu 1988; **Emanuel Zammit noe vs. Charles Polidano pro et noe** (Ċit Nru 1224/1997/1) deċiża mill-Qorti tal-Appell fil-31 ta' Jannar 2014; **Dr. Tatiana Bonnici et vs. Nicholsons The Supermarket et** (Ċit Nru 962/1998) deċiża mill-Qorti tal-Appell fit-28 ta' Frar 2014.

¹² Ċit Nru 483/00 GV deċiża mill-Prim'Awla fit-28 ta' Jannar 2002.

Illi referenza għandha ssir ukoll għas-sentenza fl-ismijiet **Emmanuel Sammut et vs. Chief Government Medical Officer et.** deciza mill-Qorti tal-Appell fit-12 ta' Ottubru 2006. F'dik il-kawża ukoll il-konvenuti eċċippixxew illi dak iż-żmien iċ-*Chief Government Medical Officer* ma kienx legittimu kontradittur. Għal din l-eċċezzjoni l-Qorti spjegat li:-

"[...] hija għalhekk li l-vittma tad-danni subiti tista' tftitx kemm lill-persuni li għamlu x-xogħol, jew ikkawzaw id-dannu realment bl-atti u bl-operat tagħhom, kif ukoll il-persuni li impjegaw lill-istess addetti kollox skond id-disposizzjonijiet tal-**artikoli 1032 sa 1038**, b'dan li azzjoni kontra wiehed ma teskludix lill-ohra, dment li l-istess vitma tithallas tad-danni fil-limiti biss ta' dak provdut fl-**artikoli 1045 u 1046**.

Illi dan kollu kemm dwar responsabbiltà tal-konvenuti u dan fit-termini tagħhom ta' amministraturi tal-Isptar u datturi tal-impjeg jaqbel ma dak li ntqal fin-nota ta' sottomissjonijiet tal-atturi fejn gie ppruvat li din l-operazzjoni saret taht in-*National Health Scheme* nazzjonali li tagħha huwa responsabbli l-konvenut *Chief Government Medical Officer* li mhux biss għandu l-mansjoni u d-dover li jagħzel u jahtar l-*istaff* ta' l-Isptarijiet imma li jara u jissorvelja li dak li jsir go l-Isptarijiet tal-Gvern fejn ic-cittadin għandu d-dritt tal-kura medika mingħajr hlas, ikollu trattament ta' l-ghola u l-aqwa kwalita' u fuq kollox b'mod professjonali u li ma jsirux zbalji minhabba traskuragni u negligenza bhal ma invece sar fil-kaz in kwistjoni."¹³

Illi b'applikazzjoni ta' din il-ġurisprudenza u b'applikazzjoni tal-**Artikolu 1037 tal-Kodiċi Ċivili** għal każ odjern, min impjega lill-konvenuti tobba u infermiera għandu jerfa' hu wkoll ir-responsabbiltà għan-nuqqas ta' hila li setgħu wrew il-konvenuti tobba u infermiera jew min minnhom (u dan kif ser jiġu kkunsidrat aktar 'il quddiem). Ghalkemm ir-rikorrenti ma għabux prova li l-konvenuti tobba u infermiera kienu ingaġġati mill-konvenut Direttur Ġenerali tad-Dipartiment għas-

¹³ Ara wkoll **Maggur Alfred Briffa et vs. The Golden Shepherd Group Limited et** (Ċit Nru 2651/2000 LSO) deciza mill-Prim'Awla fil-31 t'Ottubru 2013.

Servizzi tas-Saħħa u/jew mill-Uffiċċjal Mediku Ewlieni tal-Gvern, Dr. Raymond Busuttil (l-Uffiċċjal Mediku Ewlieni ta' dak iż-żmien) iddikjara fl-ewwel paragrafu tal-affidavit tiegħu¹⁴ li ilkoll kemm huma kienu mpjegati mad-Dipartiment tas-Saħħa fiż-żmien li sar l-intervent newro-kirurgiku fuq ir-rikorrent Lawrence Mercieca.

ATT DWAR IS-SAHĦA - KAP. 528

Illi tajjeb jingħad li fiż-żmien li giet intavolata l-azzjoni odjerna, ir-rikorrenti kienu istitwixxew il-proċeduri kontra, fost oħrajn, id-Direttur Ġenerali tad-Dipartiment tas-Saħħa u t-Tabib Ewlieni tal-Gvern. Dawn l-uffiċċji kienu regolati bil-Kapitolu 94, Ordinanza dwar l-Organizzazzjoni tad-Dipartiment tas-Saħħa. Ġara li permezz tal-Att **XI tal-2013**, din l-Ordinanza giet imħassra u giet sostitweta bl-Att **dwar is-Saħħa, Kapitolu 528**.

Illi **Artikolu 4** tal-imsemmi Att jistabilixxi d-Dipartiment għal Politika tas-Saħħa u l-irwol tal-Uffiċċjal Mediku Ewlieni tal-Gvern: *‘Għandu jiġi stabbilit Dipartiment għall-Politika tas-Saħħa li l-missjoni tiegħu għandha tkun, b'mod ġenerali sabiex jaġixxi bħala l-konsulent ewlieni tal-Ministru dwar il-kwistjonijiet kollha relatati mal-politika tas-saħħa tal-Gvern, u b'mod partikolari li jagħti pariri lill-Ministru dwar l-iżvilupp ta' politika u l-kordinazzjoni ta' pjani strateġiċi, dwar it-tfassil u l-implimentazzjoni ta' pjani ta' azzjoni, u dwar l-evalwazzjoni tar-riżultati sabiex ikunu assigurati s-sostenibbiltà tas-saħħa pubblika u tas-servizzi tas-saħħa.* Artikolu 6 imbagħad jistabilixxi d-Dipartiment għas-Servizzi tas-Saħħa: *‘Għandu jiġi stabbilit Dipartiment għas-Servizzi tas-Saħħa li l-missjoni tiegħu għandha tkun li jassigura l-operat u l-għoti ta' servizz tas-saħħa effettiv u effiċjenti, b'emfazi fuq sistemita' tmexxija kliniċi u korporattivi, fuq l-għoti tas-servizz u fuq l-evalwazzjoni kontinwa tal-kwalità, f'qafas stabbilit ta' deċentralizzazzjoni u awtonomija kkontrollati u li jinvolvi s-sehemtal-persuni li jagħmlu użu mill-istess servizz.*

¹⁴ Paġna 160 tal-proċess.

Illi l-irwoli ta' dawn id-Dipartimenti huwa spjegat f'aktar dettal fir-Regolamenti rispettivi u cioè r-**Regolamenti dwar il-Funzjonijiet u r-Responsabbiltajiet tad-Dipartiment għas-Servizzi tas-Saħħa (L.S. 528.04)** u r-**Regolamenti dwar il-Funzjonijiet u Responsabbiltajiet tad-Dipartiment għar-Regolamentazzjoni tas-Saħħa (L.S. 528.05)** rispettivament. Mill-Legislazzjoni Sussidjarja li tirregola l-funzjonijiet u r-responsabbiltajiet tad-Dipartiment għas-Servizzi tas-Saħħa jirriżulta li huwa dan id-Dipartiment li huwa responsabbli sabiex jikkoordina l-aspetti professjonali tal-forniment tas-servizzi. Mill-Legislazzjoni Sussidjarja li tirregola l-funzjonijiet u r-responsabbiltajiet tad-Dipartiment għar-Regolamentazzjoni tas-Saħħa ma jirriżultax illi l-Uffiċċjal Mediku Ewlieni tal-Gvern huwa l-persuna responsabbli għal kwalità tas-Servizz tas-Saħħa jew responsabbli għall-ingaġġar ta' impjegati.

Illi in vista tal-insenjament surreferit jirriżulta li huwa d-Direttur Ġenerali tad-Dipartiment għas-Servizzi tas-Saħħa li huwa responabbli għall-ingaġġar ta' tobbja u infermiera. Għalhekk, filwaqt li l-Uffiċċjal Mediku Ewlieni tal-Gvern m'huwiex legittimu kontradittur, ma jistax jingħad l-istess għad-Direttur Ġenerali ġia msemmi.

Miriam Neame, Mario Tabone u Michelle Zammit

Illi mill-provi rriżulta illi Miriam Naeme, Mario Tabone u Michelle Zammit huma infermiera li dak inhar li kien qiegħed isir l-intervent kirurgiku kienu qed jiformaw parti mit-tim tal-konvenut Dr. Antoine Zrinzo. Mill-affidavit minnhom prodotti¹⁵ ħadd minnhom ma kien involut fil-proċess sabiex il-pazjent jiġi mgharraf x'tip t'operazzjoni għandu bżonn, fl-informazzjoni illi jingħata u fit-teħid tal-kunsens qabel l-operazzjoni. Il-Qorti tabqel ma' dak li ġie ritenut mill-Perit Legali li xejn ma jindika mill-provi illi xi wieħed jew waħda minn dawn l-infermiera għamlu jew naqqsu milli jagħmlu xi haġa li kienet rikjesta minnhom jew li b'xi mod huma hatja ta' xi aġir, kemm ta' kummissjoni kif ukoll ta' omissjoni, li tista' b'xi mod tirrendihom responsabbli għad-debilità li minnha qiegħed isofri r-rikorrent Lawrence Mercieca.

¹⁵ Paġni 161, 165 u 162 tal-proċess rispettivament.

Illi għalhekk it-talbiet tar-rikorrenti ma jistgħux jintlaqgħu fil-konfront ta' dawn it-tlett konvenuti u għandhom jiġu liberati mill-ġudizzju.

Dr. James Galea

Illi l-provi huma xotti fil-konfront ta' dan il-konvenut. Mill-atti jirriżulta¹⁶ biss illi l-irwol tiegħu kien ta' tabib assistent. Ir-rikorrenti naqsu milli jressqu xi prova li tista' titfa' dawl fuq ir-responsabbiltà tiegħu għall-akkadut. Fil-fehma tal-Qorti ma jirriżultax mill-provi mressqa illi Dr James Galea huwa responsabbli għal xi nuqqas li wassal għad-debilitazzjoni li minnha qed jilmenta l-attur u konsegwentement it-talbiet attriċi fil-konfront ta' Dr James Galea qed jiġu responti.

Dr. Antoine Zrinzo u Dr. Wegorowski Krzysztof

Illi mhux l-istess jista' jingħad għal dawn iż-żewġ tobbja. Kif ser jiġi spjegat aktar 'il quddiem, ir-responsabbiltà għad-debilità tar-rikorrent Lawrence Mercieca tista' tiġi attribwieta għal azzjoni jew omissjoni ta' Dr. Antoine Zrinzo u / jew ta' Dr. Wegorowski Krzysztof. Dan qiegħed jingħad fid-dawl tal-fatt li (a) kien Dr. Antoine Zrinzo li kien invista, ta' pariri lil u wettaq l-intervent kirurgiku fuq il-persuna ta' Lawrence Mercieca u (b) kien Dr. Wegorowski Krzysztof l-anestetista responsabbli tul l-intervent li sar fuq ir-rikorrent Lawrence Mercieca.

Il-Qrati tagħna fessru kemm-il darba li d-dikjarazzjoni tal-Qorti li parti f'kawża tkun legittimu kontradittur ma tfissirx li l-Qorti ma setgħetx, fil-konsiderazzjoni tal-eċċezzjonijiet imqajma kontra t-talbiet rikorrenti, tasal għall-konkluzjoni li l-konvenuti – meqjus *prima facie* bħala legittimu kontradittur – jista', wara l-kunsiderazzjoni tal-kawża, jirriżulta għal kollox estraneju għar-responsabbiltajiet lilu addebitati mir-rikorrent fl-azzjoni minnu tentata¹⁷.

¹⁶ Xhieda ta' Dr. Frank Bartolo mogħtija quddiem il-Perit Legali fl-14 ta' Novembru 2006.

¹⁷ **Marouska Fenech vs. Support Services Limited et** (Rik Ġur Nru 388/14 JRM) deċiża mill-Prim'Awla fit-8 ta' Mejju 2018 (pendenti fl-appell). Ara wkoll **Frankie Refalo et vs. Jason Azzopardi et** (Appell Ċivili Nru 1365/1992/2 deċiża 5 t'Ottubru 2001.

Ikkunsidrat

Locus standi tar-rikorrenti Grace Mercieca

Illi it-tieni eċċezzjoni sollevata mill-konvenuti hija li s-Sinjura Grace Mercieca m'għandhiex *locus standi* u dan peress li kien żewġha li għamel l-operazzjoni u ngħata kura u mhux Grace Mercieca.

Illi l-**Artikolu 1322 (2) tal-Kapitolu 16** jipprovdi li ‘l-jedd li jitwettqu l-atti ta’ amministrazzjoni straordinarja, u l-jedd li wiehed iharrek jew jiġi mharrek dwar dawk l-atti jew li ssir xi transazzjoni dwar xi atti jkunu li jkunu, imissu liż-żewġ mizzewġin flimkien’. Il-Qrati nostrana kkunsidraw il-ftuħ ta’ proċeduri bħala att straordinarju u dan għaliex kwalunkwe spejjeż involuti ser jinħarġu mill-komunjoni tal-akkwisti. Inoltre kull dħul mill-istess azzjoni jiffirma parti mill-komunjoni tal-akkwisti ‘*iktar u iktar meta si tratta ta’ kumpens għall-allegata disabilita’ permanenti li tinfluwixxi fuq il-kapacita’ o meno tal-parti li wkoll tikkontribwixxi għall-istess komunjonijiet tal-artikolu 1320 inkluzi (a) (b) u anke (d).*’¹⁸

Illi tal-istess fehma kienet il-Prim’Awla fil-kawża fl-ismijiet **Rose Gauci et vs. Mr. Donald Felice et** (Ċit Nru 1399/1999/1) deċiża fl-10 ta’ Ġunju 2005:

“Inghatat ukoll eċċezzjoni, kemm mill-konvenuti kif ukoll mill-imsejha fi-kawża, illi l-attur ma għandux *locus standi* f’dawn il-proċeduri għax id-danni li garrbet l-attriċi martu huma “personali u parafernali”.

Id-danni ma jingħatawx għall-ħsara “personali” *ut sic* iżda, bħala *damnum emergens*, għall-ispejjeż li saru minhabba l-ħsara — spejjeż li tkun ħarġithom il-komunjoni ta’ l-akkwisti — u, bħala *lucrum cessans*, għat-telf ta’ dak illi l-attriċi

¹⁸ **Emmanuel Sammut et vs. Chief Government Medical Officer et** (Ċit Nru 2804/1996/1) deċiża mill-Prim’Awla fit-12 ta’ Diċembru 2002. Din il-parti tas-sentenza giet ikkonfermata wkoll mill-Qorti tal-Appell fis-sentenza tagħha tat-12 t’Ottubru 2006.

kienet tikseb bix-xogħol jew bil-ħidma tagħha, u li kienet ukoll tidħol fil-komunjoni ta' l-akkwisti, li kieku l-attriċi ma garrbitx it-telf fis-setgħa tagħha li taħdem. Ladarba l-attur għandu sehem fil-komunjoni ta' l-akkwisti, għandu wkoll interess f'dawn il-proċeduri, u l-eċċezzjoni illi ma għandux *locus standi* hija għalhekk miċhuda.”

Illi din il-Qorti ma' tarax li għandha tiddipartixxi minn dan it-tagħlim, għalhekk it-tieni eċċezzjoni tal-konvenuti qed tiġi miċhuda.

Ikkunsidrat

Spjegazzjoni tar-riskju tal-intervent kirurgiku

Illi r-rikorrent Lawrence Mercieca jgħid li Dr. Antoine Zrinzo kien qallu illi l-operazzjoni ma kienx fiha riskji u ma kinitx l-ewwel darba illi kien għamel operazzjoni bħal dik. Min-naħa l-oħra Grace Mercieca tilmenta li Dr. Zrinzo ma kienx pprovdilhom spjegazzjoni ta' x'kienu r-riskji tal-proċedura medika. Din l-allegazzjoni hija kontradetta minnha stess għaliex fl-affidavit tagħha tenniet 'illi żewgħa l-attur kien beżgħan minn l-operazzjoni anke in vista ta' dak li kienu jgħidu n-nies. Da parti tiegħu il-Professor Zrinzo kien qallu li din l-operazzjoni ddum madwar erba' siegħat perss li kellu jaħdem bi strumenti żgħar sabix jillima wieħed mir-rukkelli sabiex ma jkunx hemm pressjoni fuq in-nerv u serraħlu mohħu li ma kinitx l-ewwel darba li huwa kien għamel operazzjoni ta' din ix-xorta'.

Illi *a contrario* ta' dan Dr. Antoine Zrinzo fl-affidavit tiegħu spjega li huwa qatt ma jgħid li l-intervent ma fihx riskju, partikolarment f'intervent bħal dak li kien sar fuq ir-rikorrent fejn ir-riskji huma kemmxejn akbar. Huwa fil-fatt jgħid li *'As with any patient who would be undergoing such a procedure, he was amongst other risks, advised about the remote risk of his developing tetraparesis or indeed tetraolegia. This is something which is explained routinely as patients are very aware of these possible complications and indeed every patient asks about the possibility of ending up in a wheelchair even on undergoing a simple lumbar*

*puncture and lumbar spinal surgery let alone cervical surgery where the risks are much higher. Mr. Merceicea asked about the complication and I explained the whole process to him.*¹⁹

Illi in tema legal issir referenza għall-kawża fl-ismijiet **Frankie Zerafa et vs. Olga Avramov et**²⁰:

L-atturi jilmentaw ukoll min-nuqqas ta' informazzjoni dwar ir-riskju inerenti fl-intervent. Huma jilmentaw li t-tabib Dr Felice serhilhom rashom li, wara l-intervent, ma kienx se jkollhom aktar tfal. Dr Felice, min-naha l-oħra, stqarr li hu spjega lill-attribici li l-intervent li kien ippropona kellu jservi biss biex inaqqas il-possibilita` ta' fertilita` u li xejn "m'hu mija fil-mija".

Din il-Qorti ma tarax ghaliex m'ghandhiex temmen lit-tabib, pero`, f'kull kaz, mehud kont tal-fatt li r-riskju ta' fertilita` wara intervent kirurgiku huwa remot (kaz f'elf jew f'elfejn, skond l-istat ta' fertilita` tal-mara), ma hux daqshekk ammess li t-tabib ghandu obbligu jaghti wkoll din it-tip ta' informazzjoni. Din il-Qorti rravvizat obbligu ta' informazzjoni komplut u dettaljat f'kaz ta' intervent estetiku (**Sammut v. Fenech**, deciza minn din il-Qorti fl-1 ta' Dicembru 2006), pero` f'kaz ta' intervent kirurgiku ta' tip differenti, ma jidhirx li s-sitwazzjoni hija necessarjament l-istess.

Fl-Ingilterra, il-kwistjoni tidher li giet dibattuta fil-kaz **Bolam v. Friern Hospital Management Committee**, deciza fl-1957. Fil-ktieb ta' **Margaret Brazier** "Medicine, Patients and the Law" (1987 Edit., pagna 60) intqal hekk fuq dan il-kaz;

"Mr Bolam agreed to electro-convulsive therapy to help improve his depression. He suffered fractures in the course of the treatment. The risk was known to his doctor. He did not tell Mr Bolam. Mr Bolam alleged that the failure to warn him of the risk was negligent. The judge found that the amount of information given to

¹⁹ Pagna 148 tal-proċess.

²⁰ Appell Ċivili Nru 1000/2002 deciza mill-Qorti tal-Appell fit-30 ta' Mejju 2008.

Mr Bolan accorded with accepted medical practice in such cases and dismissed Mr Bolam's claim. He added that even if Mr Bolam has proved that the doctor's advice was inadequate he would only have succeeded if he could have further proved that given better information he would have refused his consent to the treatment. The test of negligence was the test of generally accepted medical practice."

Sussegwentement, il-kwistjoni regghet giet għall-konsiderazzjoni tal-House of Lords fl-Ingilterra fil-kaz **Sidaway v. Board of Governors of the Bethlem Royal and the Maudsley Hospital**, li giet deciza fl-1985. Fil-ktieb fuq imsemmi, hekk intqal in konnessjoni ma' dan il-kaz:

"Mrs Sidaway sued both Mr Falconer and the Maudsley Hospital. She did not suggest that the operation had been performed otherwise than skilfully and carefully. Her complaint was this. The operation to which she agreed involved two specific risks over and above the risk inherent in any surgery under general anaesthesia. These were (1) damage to a nerve root, assessed as about a 2 per cent risk, and (2) damage to the spinal cord, assessed as less than a 1 per cent risk. Alas for Mrs Sidaway, that second risk materialized and she consequently suffered partial paralysis. She maintained that Mr Falconer never warned her of the risk of injury to the spinal cord.

.....

What principle governed the doctor's obligation to advise patients and to warn of any risks inherent in surgery or treatment recommended by the doctor? The majority of their Lordships endorsed the traditional test enunciated in the case of Mr Bolam nearly thirty years before. The doctor's obligation to advise and warn his patient was part and parcel of his general duty of care owed to each individual patient. Prima facie, providing he conformed to a responsible body of medical opinion in deciding what to tell and what not to tell his patient he discharged his duty properly. There being evidence that while some

neurosurgeons might warn some patients of the risk to the spinal cord many chose not to, Mrs Sidaway's case was lost."

Kaz iehor li tressaq quddiem il-Qorti ta' l-Appell fl-Ingilterra huwa **Blyth v. Bloomsbury Health Authority**, deciza fl-1987. F'din il-kawza gie sottomess li jekk il-pazjent isaqsi lit-tabib informazzjoni dwar l-intervent propost, it-tabib ghandu obbligu li jaghti l-informazzjoni kollha relattiva. Il-Qorti ta' l-Appell, pero`, ma qabltx ma' dan l-argument, u Lord Caplan ghamel din l-osservazzjoni:

"In my view ... the appropriate tests to apply in medical negligence cases are to be found in Hunter v. Hanley and Bolam ... As I see it, the law in both Scotland and England has come down firmly against the view that the doctor's duty to the patient involves at all costs obtaining the informed consent of the patient to specific medical treatments ... I can read nothing in the majority view in Sidaway which suggests that the extent and quality of warning to be given by a doctor to his patient should not in the last resort be governed by medical criteria."

It-test, kwindi, jidher li hu dipendenti fuq "*generally accepted medical practice*"; it-tabib mhux obligat li jaghti lill-pazjent l-informazzjoni kollha mehtiega relatata ma' l-intervent, izda dik l-informazzjoni li, skond il-pratika professjonali, ghandha tinghata. F'dan il-kaz ma jirrizultax li hija "*accepted medical practice*" li pazjenta li se jsirilha *tubal ligation* ghandha tkun informata wkoll dwar ir-riskju remot li tista' xorta wahda tohrog tqila; prova f'dan is-sens ma saritx mill-atturi li kellhom l-oneru juru li t-tabib kellu l-obbligu jaghti dik l-informazzjoni partikolari.

Illi b'applikazzjoni ta' dan it-tagħlim għalk-kawza odjerna, il-Qorti hija tal-fehma li meta jitqies l-istat emozzjonali tar-rikorrent u l-htiega tal-intervent peress li l-qagħda tas-saħħa tas-Sur Merceica kienet sejra lura b'mod mgħaġġel, it-tabib provda biżżejjed dwar il-kundizzjoni, l-intervent u r-riskji tiegħu. F'dan ir-rigward il-Qorti qed taççetta l-verżjoni ta' Dr Zrinzo meta xhed illi: "*Mr. Merceica asked about the complication and I explained the whole process to*

him.’. Għalhekk il-Qorti ma tirravviża l-ebda nuqqas fir-rigward da parti tal-konvenut Dr. Antoine Zrinzo.

Ikkunsidrat

Responsabilità ta’ Dr. Wegorowski Krzysztof

Illi Dr. Wegorowski Krzysztof kien l-anestetista responsabbli għall-anesteżija tar-rikorrent Lawrence Mercieca. Peress li l-istess ma tressaqx bħala xhud mir-rikorrenti u lanqas telgħa jixhed bħala konvenut, il-Qorti hija kostretta tasal għall-gudizzju eventwali mir-rapport tal-espert mediku Dr. Simon Paris u mill-file mediku tal-istess rikorrent.

L-Espert Mediku Dr. Simon Paris jispjega li xejn mhu ċar mill-provi prodotti jekk il-konvenut Dr. W. Krzysztof kienx eżamina lill-pazjent qabel l-intervent, biss skond il-prassi dak iż-żmien ma kienx meħtieġ jeżaminah. Pero' mill-file mediku jirrizulta li l-anestetista kien konsapevoli tal-fatt li Lawrence Mercieca kellu pressjoni għolja u li kienet qed tiġi regolata b’medicina.

Illi mill-file mediku hareġ li l-pressjoni kienet qed tiġi immoniterjata permezz ta’ ECG, *pulse oximete* u ‘*cuff*’ li kien jaqra l-pressjoni bejn 3 u 5 minuti. L-espert min-naħa tiegħu jirritjeni li f’operazzjonijiet bħal dawn u f’pazjenti bħar-rikorrent, kien ikun aktar għaqli li kieku intużaw metodi aktar avvanzati li kienu magħrufa dak iż-żmien sabiex b’hekk il-pressjoni tal-pazjent kienet tiġi sorveljata b’mod aktar strett u kontinwu. L-espert f’dan ir-rigward esprima l-fehma tiegħu li l-metodu użat ma kienx l-aħjar kura li seta’ jamministra fiċ-ċirkostanzi u ma kienx f’livell mistenni.

Illi l-espert mediku jispjega illi tbaxxija ta’ livell diġa baxx jew moderat fil-perssjoni hija normali f’pazjenti li jkunu ngħataw l-anesteżija u partikolarment meta l-pazjent jiddawwar wiċċu ‘l isfel. Għalhekk fil-każ odjern kien mistenni li wara l-amministrazzjoni tal-anesteżija, il-pressjoni kienet ser tinżel u ser terġa tinżel aktar meta r-rikorrent Lawrence Mercieca ddawwar wiċċu ‘l isfel. Ġie

osservat minn Dr. Simon Paris li kien hemm waqa' oħra tal-pressjoni waqt l-operazzjoni, iżda din id-darba hadet aktar ħin biex titregġa għal livell mistenni. Jinnota li jista' jkun li din il-waqa' seħħet minħabba telf ta' demm (li hija normali għal intervent bħal dak li twettaq fuq ir-rikorrent) u bis-saħħa ta' makinarju speċjali r-rikorrent ingħata d-demm tiegħu stess. Hawnek l-espert ukoll jikkritika lill-anestetista u dan għaliex huwa tal-fehma li kellhom jiġu amministrati 'vasopressor drugs' bil-għan li l-pressjoni tittella b'rata aktar mgħaġġla. Dan magħdud, l-espert jikkumplimenta lil Dr. W. Krzysztof meta naqqas l-ammont ta' anesteżija li kien qiegħed jamministra fil-ħinijiet li l-pazjent kien qiegħed ibagħti minn pressjoni baxxa.

Illi meta Dr. Simon Paris kien qiegħed jirrispondi jekk kienx korrett jingħad li meta jkun hemm waqa' ta' pressjoni qabel l-intervent kirurgiku l-aħjar mod huwa li tiġi stabbiltà l-pressjoni u jipproċedu bl-operazzjoni milli tiġi kkanċellata l-proċedura kompletament, l-espert spjega li l-pressjoni tad-demm kienet tajba biżżejjed sabiex jitkompla l-intervent u dan għaliex tnaqqis ta' 30% jew 25% fil-każ tal-pazjent bi pressjoni għolja, hija normali. Kif diġa gie ritenut, huwa kien tal-fehma li l-pressjoni kellha tiġi sorveljata aktar mill-qrib u li l-pressjoni baxxa setgħet tiġi regolata b'metodi adegwati oħra. Dr. S. Paris kien tal-fehma illi minkejja li jkun aħjar li tiġi kanċellata l-proċedura kirurgika f'każ ta' nuqqas ta' stabbiltà minn punto di vista ta' anesteżija, ma kienx il-każ li r-rikorrent Lawrence Mercieca kien instabbli u għalhekk ma kienx hemm raġuni tajba li kellha twassal għad-deċiżjoni li l-intervent jiġi pospost. Huwa jkompli jispjega li '*although the anaesthetist is consulted, the ultimate decision as to whether it is safe to proceed with surgery rests with the surgeon.*'²¹

Illi għalhekk f'għajnejn l-espert Dr. Simon Paris il-fatt li Dr. W. Krzysztof naqas milli jissorvelja l-pressjoni aktar mill-qrib, b'metodi aktar avvanzati jrendi l-kura *suboptimal*. Di piu, it-trattament mogħti meta l-pressjoni tbaxxiet waqt l-operazzjoni ukoll kienet *suboptimal*. Fl-opinjoni professjonali tiegħu, anestetista ieħor f'ċirkostanzi simili kien jaġixxi differenti. L-espert jikkonkludi r-relazzjoni billi jgħid li mill-provi ma jirrizultax li dawn in-nuqqasijiet ikkontribuxxew jew

²¹ Paġni 551 u 552 tal-proċess.

kienu l-kawża tad-debilità li sofra r-rikorrent. Jispjega wkoll li huwa ferm impossibli mill-atti tal-kawża jiġi determinat li l-paralizi seħħet b'riżultat uniku ta' pressjoni baxxa.

Illi l-Qorti ma tarax li għandha għalfejn tiddipartixxi mill-konklużjonijiet li għamel l-espert mediku u cioè il-fatt li ma jirriżultax ness bejn in-nuqqas ta' hila li wera l-konvenut Dr. W. Krzysztof u l-paralisi li sofra r-rikorrent Lawrence Mercieca aktar u aktar meta d-deċiżjoni aħħarija ta' jekk l-operazzjoni tiġix posposta jehodha solament il-kirurgu. Għalhekk it-talbiet tar-rikorrenti fir-rigward tal-konvenut anestetista qed jiġu miċhuda.

Responsabbiltà ta' Dr. Antoine Zrinzo

Illi l-Qorti nnominat lill-espert mediku **Mr. John P. Wadley** sabiex ihejji r-rapport tiegħu fir-rigward ta' hila o meno ta' Dr. Antoine Zrinzo bhala neurokirurgu qabel, waqt u wara l-intervent kirurgiku fuq ir-rikorrent Lawrence Mercieca. Mr. John P. Wadley hejja żewġ rapporti u wara li għamel analizi tal-atti fil-pussess tiegħu huwa kkonkluda li Dr. A. Zrinzo:

- a. ma providiex informazzjoni suffiċċjenti lill-pazjent; u
- b. naqas li jagħmel dak li kien mistenni minnu fl-eżerċizzju tal-professjoni tiegħu kif dettaljat fis-sezzjoni XIV tar-rapport supplimentari fosthom:
 - i. zbalja fil-fażi ta' analizi, interpretazzjoni u finalment fid-dijanjozi tal-kundizzjoni medika;
 - ii. għażla żbaljata tal-intervent kirurgiku;
 - iii. id-deċiżjoni tiegħu li jipproċedi bl-intervent meta l-pressjoni tal-attur kienet tant baxxa;
 - iv. in-nuqqas ta' aċċertament immedjatament wara li gie kkonfermat illi l-attur kien sofra paralizi.²²

Illi fir-rigward tal-ewwel konklużjoni tiegħu u cioè li Dr. A. Zrinzo ma providiex informazzjoni huwa jsejjes din il-konklużjoni fuq il-fatt li l-kirurgu naqas milli

²² Paġna 648 tal-proċess.

jagħmel ‘*contemporaneous record of what he may have told Mr. Mercieca, and the failure to produce any typewritten letters of the patient or general practitioner, mean that Dr. Zrinzo has no proof of this*’. Il-Qorti ma taqbilx ma’ din il-konklużjoni u dan għaliex is-sistema legali Maltija hija li min jallega jrid jipprova u għalhekk kien jispetta lir-rikorrenti u mhux lill-konvenuti sabiex jippruvaw li l-kirurgu ma pprovdix informazzjoni dwar il-proċedura medika. Pjuttost jingħad li r-rikorrenti jikontradixxu lilhom infushom fl-affidavits tagħhom u dan kif gie kwotat taħt il-kappa ‘*Spjegazzjoni tar-riskju tal-intervent kirurgiku*’.

Illi għar-rigward it-tieni konklużjoni, sabiex isostni din il-konklużjoni Mr. John P. Wadley jagħmel diversi kunsiderazzjonijiet. L-ewwel kunsiderazzjoni li jagħmel huwa li l-proċedura ta’ ‘*decompressive cervical laminectomy is largely a historical one*’. Dr. Zrinzo ma spjegax għalfejn għażel din il-proċedura, lanqas hemm spjegazzjoni għalfejn saret *extensive decompression* fuq 5 livelli meta mill-MRI hemm indikat li l-għafis fl-irkikell kien qiegħed jiġi kkawżat fil-livelli C3/4 u C4/5 biss. Fl-opinjoni tiegħu Mr. John P. Wadley jispjega li kien ikun aktar għaqli li kieku l-proċeduri addottata kienet ta’ *anterior cervical approach* u dan għaliex il-metodi applikat mill-konvenut għandu riskju għoli ta’ instabilità fis-sinla tad-dahar fil-futur, hemm riskju għoli ta’ komplikazzjonijiet u hemm grad għoli ta’ ugiġh wara l-operazzjoni. Mr. John P. Wadley stqarr li ‘*in most circumstances I would consider such an extensive cervical laminectomy as a negligent procedure if there is anterior compression of the cervical spinal cord.*’ Fit-tieni rapport tiegħu l-espert ikompli jispjega f’aktar dettal it-tħassib tiegħu għad-dijanjozi użata: ‘*I am in doubt about this diagnosis [compressive cervical myelopathy] both owing to the fact that the patient’s presentation was unusual for a cervical myelopathy, a fact confirmed by Dr Zrinzo himself, and since the single postoperative MR image available to me so far fails to show significant anterior compression of the spinal cord, in contradiction to the preoperative radiology report and one of the conclusions made by Dr Zrinzo. Additionally, even if a compressive cervical myelopathy were the cause of the patients preoperative symptoms, such deterioration is always very gradual and the process often has*

*been on-going for many months or even years, as was indeed the case with Mr. Mercieca.*²³

Illi l-espert mediku (li huwa stess jirrimarka li huwa m'huwiex speċjalist fl-anesteżija) wkoll jagħmel kunsiderazzjonijiet dwar il-fatt li l-pressjoni kienet baxxa. Skont l-istess espert, ġialadarba l-pressjoni kienet baxxa, kien ifisser li l-operazzjoni kellha tiġi posposta. L-espert anestetista mahtur mill-Qorti ma kienx tal-istess fehma ta' Mr. John P. Wadley tant li fir-rapport tiegħu Dr. Simon Paris jgħid li għalkemm huwa jaqbel ma' Mr. Wadley fir-rigward li jkun aktar għaqli li tkun ikkanċellata u posposta l-operazzjoni jekk il-pazjent ma jkunx stabbli bil-loppju, dan ma kienx il-każ fir-rigward ta' Lawrence Mercieca.²⁴ In vista li Dr. Simon Paris huwa anestetista kif ukoll huwa tabib li jopera ġewwa Malta u jaf il-prassi addotatti fl-Isptarijiet Maltin, il-Qorti minn dan il-lat ser tistrih fuq il-fehim ta' Dr. Simon Paris.

Illi Mr. John P. Wadley jagħti l-fehma illi *'that added to the potential damaging effects of prolonged hypotension, there might have been trauma to the spinal cord during the surgical procedure. This is not mentioned by Mr. Zrinzo as such, but in my opinion would be rather rare for the spinal cord to infract in the absence of any spinal cord swelling within the dura as well'*²⁵

Illi l-istess espert jikkritika wkoll id-dokumentazzjoni wara l-operazzjoni. Jinnota li għalkemm hemm żewġ paġni mis-sala tal-irkupru, m'hemm l-ebda informazzjoni fuq is-saħħa li għandhom ir-riglejn. Josserva li l-pressjoni baqgħet baxxa u l-metodu użat sabiex terġa tiġi għan-normal ma kienx wieħed adegwat. Dan l-espert mediku jikkritika l-fatt li Dr. A. Zrinzo ma invistax lil Lawrence Mercieca personalment nonostante li dan tal-aħħar kellu saqajh paralizzati.

²³ Paġna 644 tal-proċess.

²⁴ Paġna 552 tal-proċess.

²⁵ Fit-tieni rapport (paġna 642 tal-proċess) jikkjarfika billi jgħid li *'in my opinion and experience, it would be exceptional to see spinal hypoperfusion causing spinal cord shock as result of lowering of the systolic blood pressure during surgery in the absence of a coexisting spinal injury. However, if there had been injury to the spinal cord as a result of direct surgical trauma during the procedure, then the combination of this and the lowering of blood pressure could cause a spinal cord injury. It would not, therefore, to be correct to describe the injury sustained by Mr Mercieca as 'spinal shock' if it only meant that the deficit was solely owing to the low blood pressure'*.

Lanqas hemm informazzjoni dwar id-dijanjozi użata wara li dan il-fatt sar magħruf minnu. Huwa tal-fehma li MRI kellha ssir b'mod immedjatament hekk kif ħareġ fid-deher li m'hemmx moviment fir-riglejn.

Illi fid-dawl ta' l-osservazzjonijiet magħmula mill-espert neurokirurgu, il-Qorti qed tikkonkludi illi l-atturi seħħilhom jippruvaw sodisfaċentment li l-konvenut it-tabib Antoine Zrinzo naqas fl-eżerċizzju professjonali tiegħu li jaġixxi b'mod prudenti, diligenti u b'attenzjoni ta' *bonus paterfamilias*.²⁶ Huwa ferm sfortun li l-istess tabib naqas milli jzomm ruhu aġġornat bl-avvanzi tal-medicina. L-espert mediku huwa tal-fehma illi f'ċirkostanza bħal tar-rikorrent huwa kien jaqdi dmiru differenti għaliex hekk kien jitlob minnu l-*accepted standard practice* fiż-żmien relattiv fil-qasam tal-newroloġija. Fi kliem il-Qorti Ingliża fil-kas **Bolam v Friern Hospital Management Committee** [1957] 1 WLR 582, il-kirurgu Zrinzo naqas milli jeżerċita *the ordinary skill of an ordinary competent man exercising that particular art*.

Illi kif ben ikkunsidrat il-Qorti tal-Appell fil-kawża **Rose Gauci et vs. Mr. Donald Felice et**²⁷, 'dak li hu mistenni minn tabib hu li jzomm ruhu aġġornat bl-avvanzi fil-medicina, u fil-kaz konkret li jkollu quddiemu, jeżercita d-diligenza li professjonist ordinarju bhat-tabib in kwistjoni kien jeżercita. It-test hu neccessarjament oggettiv, fis-sens li wiehed ghandu jara kif kien jeżercita l-mezzi tiegħu professjonist normali, bid-degree of skill li suppost ghandu t-tabib partikolari, fil-kaz konkret. Wiehed għalhekk, m'ghandux jattribwixxi lill-professjonist normal level of skill li mhux mistenni li jkollu t-tabib partikolari; pero`, darba determinat dan il-livell, it-tabib ikun mistenni li jaqdi dmiru skond l-“accepted standard practice”.'

Illi huwa aċċettat li *'in the realm of diagnosis and treatment there is ample scope for a genuine difference in opinion, and one man is clearly not negligent merely because his conclusion differs from that of other professional men'*²⁸. Fil-każ de quo, kif ben osservat mill-Perit Legali, illi l-fatti tal-każ odjern ma huwiex

²⁶ Ara **Victor Savona pro et noe vs. Dr. Peter Ashpar**, deciza mill-Qorti tal-Appell fit-2 t'April 1951.

²⁷ Appell Ċivili Nru 1311/1999 deciza fil-31 t'Ottubru 2008.

²⁸ **Hunter v Hanley** [1995] SLT 213.

indikattiv ta' sempliċi divergenza ta' opinjonijiet ta' prattika fil-kamp tan-newroloġija, u dan jingħad għaliex l-espert ma sabx negligenza biss fid-dijanjozi, imma wkoll fl-għażla ta' intervent kif ukoll in-nuqqas tiegħu li immedjatement jagħmel dak minnu mistenni, fosthom MRI fil-mument li ġie magħruf illi l-intervent setgħa kellu konsegwenzi negativi. Dan huwa prova tan-ness bejn in-nuqqas ta' hila li wera' l-konvenut kirurgu fil-konfront tar-rikorrent u l-konsegwenzi sussegwenti għall-istess intervent. Fi kliem ieħor, jirrizulta ness ta' kawżalità bejn il-fatt kolpevoli u l-konsegwenza dannuża.

Illi fis-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell fil-kawża fl-ismijiet **Tessie Ellul et vs. Dr. Astrid Camilleri**²⁹ ġie trattat il-livell ta' responsabbiltà tat-tobba fl-eżerċizzju tal-professjoni tagħhom:

Din il-Qorti tghid ukoll li għada taqbel ma' dak li qal Lord Denning fil-kaz Ingliz **Hucks v. Cole**, deciza fl-1969, u li għaliha hemm referenza fil-kawża **Borg v. Fiorini**, deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fit-18 ta' Lulju 1994, fis-sens illi:

“A charge of professional negligence against a medical man was serious. It stood on different footing to a charge of negligence against the driver of a motor car. The consequences were far more serious. It affected his professional status and reputation. The burden of proof was correspondingly greater. As the charge was so grave, so should the proof be clear.”

[...] filwaqt li t-tabib ikun irid jipprova li hu agixxa kif il-professjoni tistenna minnu, il-pazjent irid juri, fl-ewwel lok, li gara xi haga hazina waqt l-intervent kirugiku, xi haga, jigifieri, mhux mistennija li ssehh f'operazzjoni ta' dik ix-xorta.

Illi fil-kaz odjern għalkemm ir-rikorrenti ma għabux prova li l-parależi ma kinitx mistennija li sehh b'konsegwenza t'operazzjoni tax-xorta li kellu hu, l-espert mediku nominat mill-Qorti, kif diġa ingħad, jispjega li kien hemm proċeduri oħra li l-kirurgu Zrinzo setgħa jirrikorri għalihom minflok il-proċedura medjokra li uża hu.

²⁹ Appell Ċivili Nru 2653/1999 deciza fid-29 t'April 2008.

Illi *diu piu* l-konkluzjonijiet tal-espert Mr. John P. Wadley jissodisfaw ir-rekwiziti stabbiliti fil-każ **Dunne v. National Maternity Hospital** (1989) IR 91 u kif addottati mill-Qorti tal-Appell fil-kawża fl-ismijiet **Rose Gauci et vs. Mr. Donald Felice et:**

“1. The true test for establishing negligence in diagnosis or treatment on the part of a medical practitioner is whether he has been proved to be guilty of such failure as no medical practitioner of equal specialist or general status and skill would be guilty of if acting with ordinary care.

2. If the allegation of negligence against a medical practitioner is based on proof that he deviated from a general and approved practice, that will not establish negligence unless it is also proved that the course he did take was the one which no medical practitioner of like specialization and skill would have followed had he been taking the ordinary care required from a person of his qualification.”

Illi fid-dawl tas-suespost Dr. Antoine Zrinzo huwa responsabbli għad-danni sofferti mir-rikorrenti flimkien mad-Direttur Ġenerali tad-Dipartiment għas-Servizzi tas-Saħħa u dan bħala l-*employer* ta’ Dr. Antoine Zrinzo kif spjegat aktar ‘l fuq.

Ikkunsidrat

Likwidazzjoni – Damnum Emergens

Illi għal dak li jirrigwarda d-damnum emergens, Lawrence Mercieca ippreżenta prospett li jinstab anness mal-affidavit tiegħu fl-ammont ta’ elfejn, mija u tlieta u sebghin Lira Maltin (Lm2,173)³⁰ ekwivalenti għal hamest elef, wieħed u sittin Ewro u tlieta u sebghin ċenteżmu (€5,061.73) għal terapija, mediċina, sodda, transport, tindif u assitenza. Din is-somma ma gietx ikkontesta mill-konvenuti u għalhekk din is-somma għandha tiġi rizarċita lir-rikorrenti.

³⁰ Paġna 40 tal-proċess.

Illi fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħhom ir-rikorrenti sottomettew li d-damnum emergens ma jikkonsistux biss f'dawk l-ispejjeż elenkati fil-prospett, iżda għandhom jinkludu dawk l-ispejjeż t'assistenza '*jekk il-mara tieghu ma tkunx tista' tiehu hsiebu u ddur bih jew tigi nieqsa [...]zgur illi l-attur ikollu bżonn igib nurse prvat id-dar mieghu sabiex jiehu hsiebu u jdur bih, apparti xi hadd li jkun jista' jiehu hsieb id-dar. Dawn jiswewh bejn €50 u €100 kuljum*'. Din it-talba qed tigi kkontestata mill-konvenuti fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħhom.

Illi r-rikorrenti naqsu milli jgibu prova ta' dawn iċ-ċifri waqt il-ġbir tal-provi, u kien biss fl-istadju tan-noti ta' sottomissjonijiet li saret din 'it-talba'. Il-Qorti ma tistax timxi fuq suppożizzjonijiet.

Illi għalhekk id-damnum emergens sejjer jiġi likwidat fis-somma ta' għal hamest elef, wiehed u sittin Ewro u tlieta u sebghin ċenteżmu (€5,061.73).

Likwidazzjoni – Lucrum Cessans

Illi l-**Artikolu 1045 (1) tal-Kapitolu 16** jiddisponi li 'l-ħsara li l-persuna responsabbli għandha twieġeb għaliha, skont id-dispożizzjonijiet ta' qabel, hija t-telf effettiv li l-egħmil tagħha jkun ġieb direttament lill-parti li tbat l-ħsara, l-ispejjeż li din il-parti setgħet kellha tagħmel minħabba l-ħsara, it-telf tal-paga jew qligħ iehor attwali, u t-telf ta' qligħ li tbat l-quddiem minħabba inkapaċità għal dejjem, totali jew parzjali, li dak l-egħmil seta' jġib'. Is-subartikolu sussegwenti għal dan jipprovdi li 'is-somma li għandha tiġi mogħtija għal din l-inkapaċità tiġi stabbilita mill-qorti, wara li tqis iċ-ċirkostanzi tal-każ, u, b'mod partikolari, ix-xorta u grad ta' inkapaċità ikkaġunata, u l-kondizzjoni tal-parti li tbat l-ħsara.'

Illi fis-sentenza ġia ċitata **Emmanuel Sammut et vs. Chief Government Medical Officer**, il-Prim'Awla għamlet is-segweni osservazzjonijiet:

Illi tali regoli gew supplimentati bil-principji stabbiliti fil-kawza “**Michael Butler vs Peter Christopher Heard**” (A.C 22 ta’ Dicembru 1967) li pero` giet aggstata ghaz-zminijiet aktar ricenti peress li kif intqal fil-kawza “**Salvatore Mifsud vs Carlo Camilleri et**” (A.C. 16 ta’ Novembru 1983) fejn intqal li:-

“ic-cirkostanzi tal-hajja anke fil-gzira taghna nbidlu konsiderevolment u l-ammonti qeghdin isiru fuq kriterji ferm differenti minn dawk li kienu jsiru ghaxar snin jew ghoxrin sena ilu”.

Illi hekk per ezempju ghar-rigward tal-*multiplier* applikat ghall-kuncett tal-*working life expectancy of the victim* fejn qabel ic-*ceiling* qatt ma eccedda l-20 sena, pero` illum bis-sentenza “**Mary Bugeja nomine et vs George Agius nomine**” (A.C. 26 ta’ Lulju 1991) is-sitwazzjoni tbidlet sostanzjalment ghaliex l-istess Onorabbli Qorti rrikonoxxiet illi ghalkemm is-sistema stabbilita f’**Butler vs Heard** hija dik l-iktar addatta, sakemm tinstab Sistema ohra ta’ komputazzjoni ohra aktar gusta, pero` dan ma jfissirx illi “*l-Qorti ghandha jew tista’ tikkonsidra ruhha marbuta rigorozament ma’ applikazzjoni tas-sistema msemmija li jorbtilha jdejha li dejjem u f’kull kaz ghandha tapplika multiplier li f’certi cirkostanzi evidentement ikun iwassal ghall-likwidazzjoni irreali jekk mhux addirittura ngusti. Fil-fehma konsiderata taghha, sistema, tkun liema tkun, hija tajba purche’ thalli f’idejn il-gudikant dak il-margni ta’ diskrezzjoni li hu jhoss li konformament ma’ l-aspetti partikolari ta’ kull kaz hu necessarju sabiex issir gustizzja*”.

Illi dan gie segwit bis-sentenza “**Vincent Axisa vs Alfred Fenech et**” (P. A. 16 ta’ April 1991) fejn il-Qorti sostniet illi “*din il-Qorti hija tal-fehma li ma ghandhiex tkun marbuta ma decizjonijiet li jillimitaw il-life expectancy sa massimu ta’ ghoxrin sena*”, u tali principju gie konsistentement segwit u zvilupat mill-gurisprudenza nostrali tenut kont dejjem tac-cirkostanzi kollha tal-kaz in partikolari, u inkluz ‘*changes and chances*’ tal-hajja b’dan li l-Qorti ma ghandha tkun qatt marbuta ma “*xi massimu gia stabbilit sal-lum li, fl-ahhar mill-ahhar, huwa dejjem arbitarju w opinistiku*”. (“**Karen Zimelli vs Michael Sammut**” - P.A.).

Illi din it-tendenza giet segwita f'diversi sentenzi fosthom **“Jacqueline Cassar vs Joseph Buhagiar et”** (P.A. 1 ta' Marzu 1992); **“Duncan Vassallo vs Khalid Schwej”** (P.A. 8 ta' Marzu 1996); **“Robert Barbara vs Saviour Galea”** (P.A. 11 ta' Ottubru 1996); **“Susan Davies vs Anthony Galea”** (P.A. 10 ta' Ottubru 1997); **“Joseph Attard vs Carmelo D'Amato”** (P.A. (N.A) 5 ta' Ottubru 1999); **“George Gatt vs Francis E. Carbone”** (App. 7 ta' Lulju 1998); **“Anthony Turner et vs Francis Agius et”** (G.C.D. 17 ta' Frar 1998); **“Arthur Bonello nomine vs James Camilleri et”** (J.S.P. 13 ta' Jannar 1998”), fejn ghalhekk il-*multiplier* gie aggustat sabiex jirrifletti r-realta` odjerna, u aspettattiva iktar ekwa u konformi mal-gustizzja effettiva.

Illi fil-fatt din it-tendenza, alimentata mill-animu sabiex id-danneggjat ikun verament u realment ikkumpensat tad-danni li soffra, u dan appart i-kuncett ta' *“pain and suffering”*, giet mehuda ukoll oltre f'certi pronunzjamenti mill-Qrati taghna, fosthom **“Mary Bugeja vs George Agius”** (P.A. J.H. 12 ta' Jannar 1987) li sostniet illi:-

“l-Qrati fil-pronuncjamenti taghhom dwar il-kriterji li ghandhom jintuzaw biex jippruvaw jaghmlu tajjeb ghall-incertezzi li l-likwidazzjoni ta' danni f'kazijiet simili, dejjem jaghtu lok ghalihom li qatt ma jirrinunzjaw ghall-fakolta` diskrezzjonali taghhom Dik l-Onorabli Qorti ppronunzjat ruhha li taqbel li ghandu jkun hemm certa elasticita` ta' kriterju ghaliex il-pronunzjament huwa wiehed ta' probabilita`. Id-danneggjat jinghata somma kapitali darba wahda biss li meta tinghata b'sentenza mhiex aktar soggetta ghall-ebda revizzjoni. Ghalhekk din is-somma kapitali trid tkun tikkorrispondi kemm jista' jkun mar-realta`”.

Illi fil-fatt din ghandha tkun il-mira ta' kull evalwazzjoni u kalkolazzjoni ta' danni. Din l-istess vina giet segwita fil-kawzi **“Emmanuel Agius vs Joseph Galea et nomine”** (K.G.M.B. 11 ta' Lulju 1989) u **“Mario Camilleri vs Mario Borg et nomine”** (G.M.B.) fejn inghad illi *“l-gustizzja li taf il-Qorti hija dik li fil-limiti tar-realta` u kemm huwa possibbli, terga tpoggi l-vittma, ta' kwalsiasi att ingust, fl-istat li kienet qabel Huwa ngust li f'dawn il-kazijiet, u fejn ir-*

restituzzjoni fizika tal-gisem u s-sahha tal-vittma ta' l-att illegali w ingust ta' haddiehor m'huwiex possibbli, ma tassikurax kemm tista' jkun kompensazzjoni adegwata. Altru milli imprevist. L-ezercizzju huwa fuq ir-realta` sakemm hija prevedibbli a bazi ta' statistika w induzzjoni”.

Illi aktar jidher car li a bazi tal-ligi taghna, il-kwantifikazzjoni tad-danni hija f'latitudini wiesgha imhollija fid-diskrezzjoni tal-Qorti, tenut kont tac-cirkostanzi kollha tal-kaz, u ghalkemm certi principji ghandhom jezistu, u fil-fatt jezistu ghas-soluzzjoni tal-istess, dawn certament ma humiex assoluti, u l-Qorti zgur li ma hijiex obbligata li tapplika l-istess, speċjalment meta ir-rizultat tal-applikazzjoni taghhom ma jwassalx ghall-kumpens reali u adegwat.

Ikkunsidrat;

Multiplier

Illi fiż-żmien tal-akkadut ir-rikorrent Lawrence Mercieca kellu 56 sena. Huwa kien jirtira fl-eta ta' 61 sena, biex b'hekk il-ħajja lavorattiva spettanti tiegħu kienet ta' 6 snin.. Ir-rikorrenti fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħhom qed jitolbu li l-multiplier tinħadem fuq 10 snin³¹.. Il-konvenuti min-naħa tagħhom jissottomettu li 'huwa principju ormai pacifiku illi l-Qrati dejjem addottaw l-eta ta' rtirar bhala l-kejl *standard*³², jkomplu jgħidu li 'ghalhekk il-multiplier f'dan il-kaz ghandu jkun ta' sitt snin (6)'.

Illi l-Perit Legali kien tal-fehma li l-multiplier ghandu jkun ta' sitt snin u l-Qorti taqbel ma' dan.

Dizabilita' Permanenti ta' 75%

³¹ 'tant hu hekk illi facilment kein jista jaħdem ghal 10 snin ohra' – paġna 214 tal-proċess.

³² Paġna 230A tal-proċess.

Illi għal dak li jirrigwarda l-persentaġġ ta' diżabilità li sofra r-rikorrent, Prof Carmel Mallia fir-relazzjoni tiegħu kkonkluda illi

Mr Mercieca remains significantly handicapped as a result of presumed infarction of his spinal cord which probably occurred during episodes of severe hypotensions that occurred at the time of surgery. He was initially tetraplegic. Although he has made progress he still has severe weakness on the right side of his body and significant weakness on the left side, rendering him unable to carry out activities of daily living on his own. This is equivalent to 75% disability.

Illi l-persentaġġ stabbilit mill-Professor Mallia ma ġie kkontesta mill-ebda parti fil-proċedura.

Illi l-Qorti tinnota li l-Perit Legali ħa in konsiderazzjoni d-dhul Gross tar-rikorrent, iżda ġie ritenut *fil-kawża Violet Galea vs. Direttur Responsabbli mid-Dipartiment tal-Gvern Lokali*³³ li '*d-dhul disponibbli tagħha [tar-rikorrenti f'dik il-kawża]* kien ikun dak id-dhul li jifdlilha wara li jitnaqqsu l-kontribuzzjonijiet għas-sigurta' soċjali u t-taxxa tad-dhul'. Il-Qorti taqbel ma' dan l-insenjament u qed tadottah.

Tinnota fil-konkluzzjonijiet tal-Perit Legali li ħa in konsiderazzjoni bhala dhul Gross fis-sena 2000 is-somma ta' Lm14,465. Apparti li ma rrizultax lill-Qorti l-origini ta' din iċ-ċifra, jidher li hemm konverżjoni zbaljata mil-Lira Maltija għall-Ewro għaliex fil-verità l-ammont konvertit fil-munita Euro jiġi €33,694.39 u mhux €38,353.13 kif indikat fir-rapport tal-Perit Legali.

Il-Qorti sejra tiegħu bhala dhul annwali li ipperċepixxa r-rikorrent fis-sena 2000 (is-sena ta' qabel ma seħħ l-incident), dak skont l-FS³⁴, li kien fl-ammont gross ta' Lm14,354, li minnu wieħed irid inaqas l-ammont ta' Lm3,124 rappreżentanti t-taxxa fuq id-dhul u l-ammont ta' Lm646.36 bhala kontribuzzjonijiet tas-Sigurta' Soċjali, sabiex b'hekk wieħed jasal għal paga netta ta' Lm10,583.64 ekwivalenti

³³ Rik Nru 623/12 JRM deċiża mill-Prim'Awla fit-22 ta' Marzu 2017 (sentenza mhux appellata).

³⁴ Dok GC 3 ippreżentata minn George Ciantar (Deputy Manager, Office of the Manager Port Workers, c/o Malta Maritime Authority) fis-seduta miżmuma quddiem il-Perit Legali fil-15 ta' Marzu 2007.

għal €24,653.25³⁵. Is-salarju tar-rikorrent irid jiġi aġġustat ukoll skont ir-rata tal-inflazzjoni³⁶, li bħala medja bejn l-2002 u l-2007 (6 snin multiplier) kienet ta' 2.218% fis-sena³⁷, sabiex it-telf futur tar-rikorrent qiegħed jiġi kkalkulat fuq is-salarju medju tiegħu aġġustat għall-gholi tal-ħajja ta' Lm10,583.64 + Lm11,992.11 / 2 = Lm11,287.87 ekwivalenti għal €26,293.66.³⁸

Illi kif ben notat mill-Perit Legali m'għandu jkun hemm l-ebda tnaqqis bħala *lump sum* payment. Kif gie osservat f'ġurisprudenza l-aktar riċenti u ċioe fil-kawża fl-ismijiet **Alfred Cuschieri vs. Mary Louise Refalo**³⁹ gie ritenut

Illi l-Qorti, mhix sejra, kif soltu jsir, tagħmel tnaqqis minħabba li qiegħdha tingħata *lump sum*. Tnaqqis bħal dan kien jagħmel sens sa ftit tas-snin ilu meta l-banek kummerċjali kienu jagħtu sa madwar 5% għal depożiti fissi. Li kien ifisser li f'ċerti każijiet, il-vittma kienet tiegħu permezz tal-imgħax, somma ekwivalenti għall-paga li kien ikollha li kieku ma sehħx l-incident; u fl-aħħar mill-aħħar tibqa' bis-somma kapitali f'idejha. Dan iżda mhuwiex il-każ fiż-żminijiet tal-lum, fejn l-imgħax huwa prattikament negligibbli, u l-kapital ikollu "jittiekel"; fi kliem ieħor jiġi kkunsmat.

Għaldaqstant, ikkunsidrata l-paga medja tal-attur aġġustata skont l-inflazzjoni ta' €26,293.66 multiplikata b'*multiplier* ta' 6, b'75% grad ta' dizabilità permanenti sofferta mir-rikorrent, iwassal għal kumpens ta' mija u tmintax-il elf, tlett mija u wieħed u għoxrin ewro u sebgha u erbghin ċenteżmu (**€118.321.47**) *lucrum cessans*, li flimkien mal-ammont ta' danni materjali ta' **€5,061.71**, iwasslu għaċ-ċifra totali ta' mija u tlieta u għoxrin elf, tlett mija u tlieta u tmenin ewro u tmintax-il ċenteżmu (**€123,383.18**).

³⁵ MTL1 = €2.3294

³⁶ F'sentenza mogħtija minn din il-Qorti kif diversament preseduta fid-19 ta' Mejju 2000 fl-ismijiet **Joseph Galea vs. Charles Fenech pro et noe**, il-Qorti stabbiliet illi, "meta d-danni jirrapprezentaw kumpens għal telf futur, il-Qorti trid tiegħu in konsiderazzjoni l-effetti li l-inflazzjoni jkollha fuq l-introjtju perċepit fid-data tal-incident proġettat fuq firxa ta' snin magħzula bħala l-*multiplier*."

³⁷ Ir-rata ta' inflazzjoni giet mehdu min-National Statistics Office (2.19% (2002)+1.30% (2003)+2.79% (2004)+3.01% (2005)+2.77% (2006)+1.25% (2007) = 13.31 ÷ 6 = 2.218%).

³⁸ Ara **Stefan Mifsud vs. Malta Freeport Terminals Limited** (Rik Ġur Nru 683/2015 LM) deciza mill-Prim'Awla fil-11 ta' Lulju 2018 (sentenza mhux appellata), kif ukoll **Alfred Cuschieri vs. Mary Louise Refalo** (Rik Ġur Nru 566/10 GM) deciza mill-Prim'Awla fl-10 ta' Jannar 2019 (sentenza mhux appellata).

³⁹ Rik Ġur Nru 566/10 GM deciza mill-Prim'Awla fl-10 ta' Jannar 2019 (sentenza mhux appellata).

Dwar il-kap tal-ispejjeż, għalkemm irrizulta illi diversi mill-konvenuti ma nstabux responsabbli għad-danni subiti mill-atturi, ma jistax jingħad li dawn ġew imħarka b'mod legġer jew b'mod vessatorju. Kollha jidher li ipparteċipaw b'xi mod jew ieħor waqt l-intervent kirurgiku u għalhekk fiċ-ċirkostanzi partikolari ta' dan il-każ il-Qorti hi tal-fehma illi fir-rigward tagħhom l-ispejjeż għandhom jibqgħu bla taxxa in linea mad-dispost tal-artikolu 223 (3) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta.

L-ispejjeż tal-atturi għandhom jiġu sopportati mill-konvenuti sokkombenti.

DECIDE

Għal dawn il-motivi l-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi

1. Tiċhad l-ewwel u t-tieni eċċezzjonijiet tal-konvenuti;
2. Tilqa it-tielet eċċezzjoni fil-konfront tal-Uffiċċjal Mediku Ewlieni tal-Gvern, ta' Dr James Galea, ta' Dr Wegorowski Krzysztof, ta' Miriam Naeme, ta' Mario Tabone u ta' Michelle Zammit u tilliberhom mill-ġudizzju, tiċhad din l-eċċezzjoni fil-konfront ta' Dr. Antoine Zrinzo u tad-Direttur Ġenerali tad-Dipartiment għas-Servizzi tas-Saħħa;
3. Tilqa l-ewwel talba u tiddikjara li l-konvenuti Dr. Antoine Zrinzo u d-Direttur Ġenerali tad-Dipartiment għas-Servizzi tas-Saħħa huma responsabbli għad-danni sofferti mir-rikorrenti kif ukoll għall-konsegwenti dizabilità fiżika sofferta mill-attur Lawrence Mercieca;
4. Tilqa' t-tieni talba u tillikwida d-danni sofferti mill-atturi fis-somma ta' mija u tlieta u għoxrin elf, tlett mija u tlieta u tmenin ewro u tmintax-il ċenteżmu (€123,383.18).
5. Tilqa it-tielet talba u tordna lill-konvenuti Dr. Antoine Zrinzo u lid-Direttur Ġenerali tad-Dipartiment għas-Servizzi tas-Saħħa flimkien u solidalment

bejniethom, biex iħallsu lill-atturi s-somma ta' imsemmija ta' mija u tlieta u għoxrin elf, tlett mija u tlieta u tmenin ewro u tmintax-il ċenteżmu (€123,383.18)..

Tordna li l-ispejjeż fir-rigward tal-konvenuti Uffiċċjal Mediku Ewlieni tal-Gvern, Dr James Galea, Dr Wegorowski Krzysztof, Miriam Naeme, Mario Tabone u Michelle Zammit għandhom jibqgħu bla taxxa.

Tordna lill-konvenuti Dr. Antoine Zrinzo u d-Direttur Ġenerali tad-Dipartiment għas-Servizzi tas-Saħħa, in solidum bejniethom, iħallsu l-ispejjeż tal-atturi.

Moqrija.

Onor. Robert G. Mangion LLD

Imħallef

28 ta' Frar 2019

Lydia Ellul

Deputat Registratur

28 ta' Frar 2019